

• *Созылу.* Бұл дененің әртүрлі бөліктерінің релаксациясы мен кернеуімен байланысты жаттығулар жиынтығы. Бұлшықет гипо-және гипертониясына көмектеседі.

Саусақ гимнастикасы

Бала айналысады және сонымен бірге саусақтарын ырғақты түрде жылжытады, содан кейін мидың сөйлеу орталықтары іске қосылады. Саусақ ойындары есте сақтауды үйретеді, өйткені бала қозғалыс тізбегін есте сақтауы керек. Гимнастика саусақтардың жағдайына оң әсер етеді, сондықтан жазуды үйрену кезінде балаға оңайырақ болады.

Логопедиялық сабақтарда әртүрлі технологияларды қолдана отырып, баланың жағдайын едәуір жақсартуға және сөйлеу бұзылыстарын түзетуде прогреске қол жеткізуге болады.

Көптеген әдістер логопедке түзету кезінде бірнеше технологияны таңдауға және біріктіруге мүмкіндік береді, бұл абилитация процесін тездетеді. Оның жеке басын ескеру маңызды, яғни оның мүдделеріне сүйене отырып, сабақтар оған тек жағымды эмоциялар әкелуі тиіс.

ӘДЕБИЕТТЕР:

1. Ипполитова А.Г. Открытая ринолалия: учеб. пособие для студентов дефектол. фак. пед. ин-тов / Под ред. О.Н. Усановой — М.: Просвещение, 1983. - 95 с.

2. Соломатина, Г. Н. Устранение открытой ринолалии у детей : методы обследования и коррекции / Г. Н. Соломатина, В. М. Водолацкий. – М.: Сфера, 2005. - 160 с.

3. Балакирева А.С. Логопедия. Ринолалия. — М. : В.Секачев, 2014. - 208 с.

ӘОЖ 376

<https://doi.org/10.53355/p6640-2289-5702-s>

РИНОЛАЛИЯСЫ БАР БАЛАЛАРҒА ЛОГОПЕДИЯЛЫҚ МАССАЖДЫ ҚОЛДАНУ

Кәрім А., 4 курс студенті

І.Жансүгіров атындағы Жетісу университеті, Талдықорған қ.

E-mail: Aidanakarim.00@mail.ru

Мақаланың мақсаты, ринолалиясы бар балаларды оңалтудың медициналық-педагогикалық жүйесінің кешеніне логопедиялық массажды ерте енгізудің тиімділігі туралы айту. Логопедиялық жұмыс массаж жүргізу кезінде балаға оң әсер ететін жағдайлар қарастырылады.

Тірек сөздер: логопедиялық массаж, массаж техникасы, массаж тиімділігі.

Цель статьи, рассказать об эффективности раннего введения логопедического массажа в комплекс медико-педагогической системы реабилитации детей с ринолалией. Логопедическая работа рассматривают ситуации, которые положительно влияют на ребенка при проведении массажа.

Ключевые слова: логопедический массаж, техника массажа, эффективность массажа.

The purpose of the article is to tell about the effectiveness of the early introduction of speech therapy massage into the complex of the medical and pedagogical system of rehabilitation of children with rhinolalia. Speech therapy work considers situations that have a positive effect on the child during the massage.

Key words: speech therapy massage, massage technique, massage effectiveness.

Ринолалия-сөйлеу аппаратының анатомиялық және физиологиялық ақауларына байланысты дауыс тембрінің және дыбыстың айтылуының бұзылуы. Ринолалия фонация кезінде мұрын қуысының резонансының патологиялық өзгеруімен сипатталады, соның салдарынан сөйлеудің назальды болуы.

Ресейде Жыл сайын еріннің және/немесе таңдайдың туа біткен жырықтары бар 3,5-тен 5 мыңға дейін бала туылады. Соңғы 20 жыл ішінде мұндай науқастарды емдеу тактикасы түбегейлі өзгерді. Операцияларды ерте жүргізу үрдісі пайда болды. Осыған байланысты — балалар жоғарғы ерін мен таңдайдың ерте пластикасынан кейін логопедияда жаңа контингент пайда болды [1].

Ерін хирургиясы (хейлопластика) жеңілірек және ол барлық жерде жасалады, көбінесе бала өмірінің алғашқы 2-3 күнінде жасалады (Л.Е. Фролова). Бұл баланың даму жағдайларын бірден жақсартыды, оның сыртқы түрін қалыпқа келтіреді. Кейде хейлопластика алты айдан кейін, бала күшейіп, жаңа өмір жағдайларына бейімделген кезде жасалады.

Қазіргі уақытта басым бағыт — ерте — 3 жасқа дейін-бір сатыда өткізілетін таңдай жарықшақты толығымен жабу операциясы сөйлеудің қалыпты дамуын қамтамасыз етеді [3].

Органикалық ашық ринолалиямен Саңылау артикуляциялық аппараттың жұмысында бірқатар патологиялық өзгерістерге алып келетін, сөйлеу кемістігін күшейтетін фактор болып табылады. Атап айтқанда, ең айқын патологиялық өзгеріс-бұл ауыз қуысындағы тілдің ақаулы орналасуы және бүкіл артикуляциялық аппараттың бұлшықет байланысының бұзылуы. Сонымен, органикалық ақау — жарылу-артикуляциялық аппараттың праксисінің функционалды бұзылуына әкеледі [2].

Ринолалияда дұрыс айтылудың қалыптасуының маңызды шарты-ауызша праксис дамуының белгілі бір деңгейі, яғни артикуляциялық аппараттың мотор функциялары. Сонымен, сөйлеудің айтылу жағының бұзылуын жою үшін бала артикуляция органдарының мотор актілерін сезінуді және бақылауды үйренуі керек. Артикуляция мүшелерінің қозғалысы айқын және сараланған болуы керек. Бала қарапайым қимылдарды дыбыстар кешенін дұрыс айту үшін қажет күрделі қозғалыстарға біріктіріп, бір артикуляциялық қалыптан екіншісіне тез және дәл ауыса білуі керек. Сөйлеу бұзылыстарын түзетуге арналған дәрі-дәрмектер, әдістер мен құралдардың барлық арсеналы бар, бірақ олар айтарлықтай көмек көрсетпейді. Мәселенің өзектілігі түзету логопедиялық жұмысын оңтайландыруға мүмкіндік беретін жаңа идеяларды, технологиялар мен әдістерді үнемі іздеуді ынталандырады. Осындай әдістердің бірі-логопедиялық массаж әдістерін қолдану.

Логопедтік массаж- перифериялық сөйлеу аппаратының бұлшық еттерінің, жүйкелерінің, қан тамырлары мен тіндерінің жағдайын өзгертетін механикалық әсер етудің белсенді әдісі. Сөйлеу терапиясының массажы-сөйлеу қабілетінің бұзылуынан зардап шегетін адамдардың сөйлеу жағы мен эмоционалды жағдайын қалыпқа келтіруге ықпал ететін сөйлеу терапиясының әдістерінің бірі.

Операциядан кейінгі кезеңде жоғарғы еріннің уранопластикасын бастан өткерген ринолалиясы бар жас балаларда тігістерді алып тастағаннан кейін массажға үлкен мән беріледі. Бұл жоғарғы еріннің гипертрофиялық және келлоидты тыртықтарының пайда болуының алдын-алудың негізгі әдістерінің бірі, кейде қол жеткізілген косметикалық әсерді жоққа шығарады. Сонымен қатар, массаж еріннің артикуляциялық функциясының дамуына ықпал етеді және жоғарғы ерін мен мұрынның қалдық және операциядан кейінгі деформацияларының өсуін азайтады.

Таңдай уранопластикасының мақсаты- таңдайдың анатомиялық тұтастығына жедел қол жеткізу және сөйлеуді қалпына келтіру үшін оңтайлы жағдай жасау. Операциядан кейінгі таңдайдың массажы-жоғарғы жақтың қайталама деформацияларының алдын-алудың және сөйлеуді қалпына келтірудің тиімді әдістерінің бірі. Уранопластикадан кейін таңдайдың массажы тігістерді алып тастағаннан кейін 2-3 күннен кейін басталуы керек. Кейбір жағдайларда (операция асқынған кезде, таңдай ақауы пайда болған кезде) массаждың уақыты мен әдістерін жақ-бет хирургымен нақтылау қажет. Алғашқы 5-7 күнде массаж екінші реттік кернеуге байланысты емделетін таңдайдың бүйір бөліктерінде жұмсақ жүргізіледі. Массаж операциядан кейінгі алғашқы 6 айда тиімді, бірақ ол ұзақ уақыт аралығында оң әсер етеді.

Логопедиялық массаждың әсерінен бұлшықет жүйесінің трофикалық қызметі жақсарады, бұлшықет талшығының икемділігі артады. Массаж бұлшықет күшін қалпына келтіруге көмектеседі, тілдің алдыңғы бөлігінің, еріннің (әсіресе жоғарғы), жұмсақ таңдайдың белсенділігін арттырады.

Массаж баланы толық босаңсыту үшін жату күйінде жасалады. Бұл жағдайда шығыңқы тіл сол қолмен бекітіледі, оң қолмен массаждың әртүрлі әдістерін үйлестіре отырып, әртүрлі манипуляциялар жасалады.

Массаж процедурасы үш кезеңнен тұрады.

1. Кіріспе: 1-2 минут жұмсақ әдістермен бала массаждың негізгі бөлігіне дайындалады. Бұл кезеңде сипалау әдісі қолданылады.

2. Негізгі: 8-10 мин әр түрлі әдістерді біріктіретін сараланған массаж қолданылады (соғу, ысқылау, илеу және діріл).

3. Қорытынды: 1-3 мин арнайы әсердің қарқындылығы төмендейді. Бұл кезеңде инсульт әдісі қолданылады және пассивті қозғалыстар жүзеге асырылады.

Осылайша, массаждың жалпы ұзақтығы 10-15 минутты құрайды.

Массаж күн сайын жасалады. Курс 20 процедураны қамтиды. Курстар арасындағы үзіліс-10 күн.

Логопедиялық массажды орындау кезінде классикалық массаждың келесі негізгі әдістері сараланған түрде қолданылады: сипау, ысқылау, илеу, діріл [3].

Сипау-бұл әртүрлі қысым дәрежесімен тіндерді жылжытпай жылжымалы қозғалыстар жасалатын манипуляция. Сипау кезінде тіндердің трофизмі айтарлықтай өзгереді-метаболизм процестері күшейеді, бұлшықет тонусы жоғарылайды. Инсульт қан мен лимфа ағынын жеңілдетеді, бұл метаболизм мен ыдырау өнімдерін тез жоюға көмектеседі. Байланысты қолдану әдістемесін қабылдау және мөлшерлеу сипалау арқылы көрсете алады рақаттандырғыш немесе қоздыру әсері қолданысқа енгізіледі. Мысалы, үздіксіз сырғу тіндерді босаңсытады;терең, үзік-үзік-қозғыш. Массаж процедурасы соққымен басталады, оны массаж процесінде қолданады және массажды сол әдіспен аяқтайды.

Тегістеу-бұл тіндердің жылжуы, олардың әртүрлі бағытта созылуы жүзеге асырылатын манипуляция. Ысқылау уқаланатын тіндердің қозғалғыштығын арттыруға ықпал етеді, ал уқаланатын тіндерге лимфа мен қан ағымы артады. Тегістеу-илеуге дайындық әдісі.

Илеу-бұл тіндерді қысу, ұсақтау әдісі. Илеу бұлшықеттерге негізгі әсер етеді, соның арқасында олардың жиырылу функциясы артады, серпімділік артады. Илеу қан мен лимфа айналымына ықпал етеді, онда тіндердің тамақтануы едәуір жақсарады, метаболизм жоғарылайды, бұлшықет шаршауы азаяды немесе толығымен жойылады, бұлшықет өнімділігі артады. Илеу-бұл бұлшықет үшін пассивті гимнастика.

Діріл-бұл денеге тербелмелі қозғалыстар берілген кездегі әдіс. Діріл рефлекстердің жоғарылауын тудырады. Дірілдің жиілігі мен амплитудасына байланысты тамырлардың кеңеюі немесе тарылуы орын алады [3].

Массаж жасауға қарсы көрсетілімдер-жедел кезеңдегі кез-келген соматикалық немесе жұқпалы ауру, конъюнктивит, терінің өткір және созылмалы аурулары, гингивит, стоматит, ерінде герпестің болуы немесе ауыз қуысының басқа инфекциясы, үлкейген лимфа түйіндерінің болуы, каротид артерияларының күрт пульсациясы, эписиндром.

Жақсы сөйлеу-балалардың жан-жақты толыққанды дамуының маңызды шарты. Сөйлеу дәстүрлі түрде педагогика мен психологияда психикалық дамудың әртүрлі аспектілерін біріктіретін орталық ретінде қарастырылады: ойлау, қиял, есте сақтау, эмоциялар. Мектепке дейінгі жастағы дұрыс сөйлеуді дамыту мектепте сәтті оқытудың негізін қалайды.

ӘДЕБИЕТТЕР:

1. Балакирева А.С. Логопедия. Ринолалия. — М. : В.Секачев, 2014. - 208 с.
2. Ипполитова А.Г. Открытая ринолалия: учеб. пособие для студентов дефектол. фак. пед. ин-тов / Под ред. О.Н. Усановой — М.: Просвещение, 1983. - 95 с.

3. Соломатина, Г. Н. Устранение открытой ринолалии у детей : методы обследования и коррекции / Г. Н. Соломатина, В. М. Водолацкий. – М.: Сфера, 2005. - 160 с.

ӘОЖ 542. 921

<https://doi.org/10.53355/g9213-2000-8782-d>

ХИМИЯ ПӘНІН ОҚЫТУДАҒЫ ПРОБЛЕМАЛЫҚ ОҚЫТУ ТЕХНОЛОГИЯСЫН ПАЙДАЛАНУДЫҢ ТИІМДІЛІГІН ЗЕРТТЕУ

Құрманғажы Г. PhD., Апсеит Ж.Қ. студент

I.Жансүгіров атындағы Жетісу университеті, Талдықорған қ.

E-mail: gulnarkhan@mail.ru

Бұл мақалада –зияткерлік қабілеттерін дамыту проблемалық оқытудың көмегінсіз мүмкін емес деп санаймыз. Бұл мәселе психологиялық-педагогикалық және әдістемелік әдебиеттерде мұқият қарастырылса да, мектеп тәжірибесінде тиісті назар аудару. Сондықтан, бітіру біліктілік жұмысында зерттеу үшін бұл тақырып таңдалды.

Зерттеу пәні – химияны оқытудағы проблемалық тәсіл мен шешу жолдары анықталды

Тірек сөздер: орта мектеп, химия, модульдік технология, тиімді әдістер, тәжірибе жұмыстары.

В данной статье –мы считаем, что развитие интеллектуальных способностей невозможно без помощи проблемного обучения. Несмотря на то, что этот вопрос тщательно рассматривается в психолого-педагогической и методической литературе, в школьной практике уделяется должное внимание. Поэтому данная тема была выбрана для исследования в выпускной квалификационной работе.

Предмет исследования-проблемный подход и пути решения в преподавании химии

Ключевые слова: средняя школа, химия, модульные технологии, эффективные методы.

In this article, we believe that the development of intellectual abilities is impossible without the help of problem-based learning. Despite the fact that this issue is carefully considered in the psychological, pedagogical and methodological literature, due attention is paid in school practice. Therefore, this topic was chosen for research in the final qualifying work.

The subject of the study is a problem approach and solutions in teaching chemistry

Key words: high school, chemistry, modular technology, effective methods, practice works.

Қазіргі қоғам біздің алдымызда күрделі міндеттер туындайтын жағдайларға жиі тап болады. Дәл осы қиындықтарға байланысты біз айналамыздағы әлемде бізге әлі белгісіз қырлар көп екенін түсінеміз. Демек, адамдарға әлем туралы тереңірек білім қажет, кез-келген жаңа процестер, қасиеттер үнемі ашылып, адамдар арасындағы қарым-қатынас белгілі болады. Осылайша, студенттердің зияткерлік іс-әрекетінің мәдениетін қалыптастыру әрқашан негізгі тәрбиелік және жалпы білім беру міндеттерінің бірі болып қала береді.

Зияткерлікті дамыту өскелең ұрпақты даярлаудың маңызды жағы болып табылады. Оның жетістігіне, ең алдымен, сабақта, мұғалім оқушыларымен жалғыз қалған кезде қол жеткізу керек. Оқушылардың оқуға деген қызығушылығы, олардың тікелей білім деңгейі, үнемі өзін-өзі тәрбиелеуге дайындығы, яғни олардың интеллектуалды дамуы оның іс-әрекетін ұйымдастыру дағдыларына байланысты, мұны қазіргі психология мен педагогика дәлелдейді [1. 4].

Көптеген зерттеушілер мен тәрбиешілер оқушылардың шығармашылық және зияткерлік қабілеттерін дамыту проблемалық оқытудың көмегінсіз мүмкін емес деп санайды. Бұл мәселе психологиялық-педагогикалық және әдістемелік әдебиеттерде Мұқият